

különböző összetételű ásványi bevonatok és szennyeződések is borították. Mintát vettek a szikla felületéből, majd mikroszkópon megvizsgálva felmérték az egymást követő rétegeket. Meghatározták ezek kémiai összetételét, ami az elmúlt évezredek időjárásváltozásainak ismeretében lehetővé tette koruk megbecslését. Ezután vákuumban, vékony lézersugárral rétegről rétegre haladva elgőzölték a minta anyagait. A keletkezett gázok gyorsító C-14-es vizsgálatával, nagy pontossággal meghatározták az egyes rétegek abszolút korát. A 2 milliméternél alig vastagabb minta mintegy 27 000 év történetéről vallott! A barlang legkorábbi festését 28 000 évesnek találták, de bizonyos jelek arra mutatnak, hogy a festések még korábban is elkezdődhettek.

Jóval nehezebb a sziklakarcok korának meghatározása, hisz azok a kő anyagának eltávolításával készülnek, a felületre nem hordanak fel olyan anyagokat, amelyek a mérést segíthetnék. Sivatagi körülmények között azonban a karcok kora jól vizsgálható. A száraz környezetben vékony, csillogó ásványi kéreg, úgynevezett *sziklalakkok* rakódhatnak ki a felszínre. Anyaguk függ a kőfajtától és a keletkezésük körülményeitől. Közös bennük, hogy tartalmaznak szerves zárványokat, virágport, kormot, vagy esetleg maguk is biológiai eredetűek. Ez teszi lehetővé AMS-vizsgálatukat. Az érintetlen sziklán és a karcokban lévő lakkok kormeghatározása adja a maximum és minimum korokat.

Különlegesség az Arnheim-földi viaszfestészet. Erről mindenki azt gondolta, hogy új keletű szokás, ám az egyik teknőst ábrázoló képről kiderült, hogy 4000 éves! Az adatot két másik vizsgálat is megerősítette. Ráadásul a teknőc több rétegnyi korábbi festményt is takar! Ez a Föld legrégebbi viaszfestménye. A kutatók szerint ennél régebbi nem is kerülhet elő, mivel a viasz fennmaradásának végső határa megfigyeléseik szerint 4000 évre tehető. A kép különlegesen védett helyen maradt ránk, állapota pedig a végső pusztulás, elporlás előtti fázist mutatja. Ez azt is jelenti, hogy fogalmunk sincs, mikor készülhetett az első viaszfestmény.

IFJ. BONA ISTVÁN

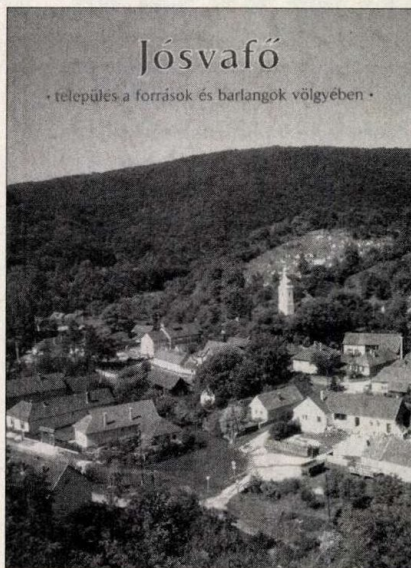
(Következik: Kéznyomok a falon)

Könyvtermés

ALBERT VALÉRIA rovata

Jósvafő (Település a források és barlangok völgyében)

A puritán cím és alcím (*Település a források és barlangok völgyében*) elárulja, hogy a neves szakemberekből álló szerzőgárda hazánk egyik legszebb fekvésű, természeti és kulturális érté-

kekben kiemelkedően gazdag települését mutatja be. Az alapos minitanulmányok első „csokora” a település és környéke természeti viszonyait, éghajlatát, vizeit, barlangjait, növény- és állatvilágát mutatja be. A következő csokor a falu történetéről szól a régészeti emlékektől Jósvafő népességének alakulásáig. Tartalmas fejezetek szólnak a helyi tájhasználat történetéről, a község építészeti emlékeiről, ipartörténetéről, a helyi néphagyományokról és a község életében fontos társadalmi eseményekről. Egy rövid fejezet néhány hagyományos jósvafői receptet ad közre, s a recenziens nem állja meg, hogy egyet ide ne idézzon. (Mire e sorok megjelennek, alighanem ki is próbálja.)

„**Gujka:** 1 kg nyers krumplit húsőrőln ledarálunk és kinyomjuk a levét. Ízlés szerint hozzáadunk fokhagymát (szétnyomva) és apróra vágott vörshagymát. Kb. 20 dkg. nyers füstölt húst és egy kis szalonnát hozzáadálunk, majonnával, borssal és kis pirospaprikával ízesítjük. Annyi lisztet teszünk hozzá, amennyit felvesz. Nagyobb gombócokat formálunk belőle, forró vízben megfőzzük, és szalonnás, hagymás zsírra szedjük ki.”

Nem tudjuk, hogy sokan vezetnek-e hagyo-

mányos konyhát a faluban, de a mai életét bemutató fejezetek arról tanúskodnak, hogy Jósvafő a változó világban is megtalálta a maga szerepét, és ha csökkenő népességgel is, de bizakodva néz szembe a XXI. század kihívásaival.

A könyvet azok figyelmébe ajánljuk, akik mostanában keresik fel a festői szépségű települést, mert a könyv csak a helyszínen, a barlang pénztáránál, a tájházban és az önkormányzatnál kapható – valamint szerkesztőségünkben is megrendelhető 1000 forintért (+ postaköltség).

(SN)

Magyarország legszebb madarai

A neves szerzőpáros, Schmidt Egon és Bécsy László lehetetlen feladatra vállalkozott, amikor szép albumot állított össze hazánk 24 legszebbnek ítélt madaráról. Lehetetlen a feladat, hiszen a szerzők maguk írják: csúnya madár nincs. Nem is került be a legszebb kéttucatba százhezen más madár társaságában a vörösbegy, a kanalas réce, a gulipán és a kecses csérek sem fértek be a szűkös keretbe. Mégis hálásak lehetünk a szerzőknek és az Anno Kiadónak a vállalkozásért, hiszen a válogatottba behívott madarokról végre csaknem poszter nagyságú és szépségű képeket láthatunk, és mindegyikük mellett egy nyomdai oldalnyi is-

mertető szöveget találunk. A leírások bemutatják a madarak küllemét, életmódját, táplálkozáását, szokásait, megismertetik a sorsukat. Csak azt sajnáljuk, hogy kimaradt a karcsú kőtetből, hogy mennyi az egyes fajok természetvédelmi értéke. A könyv a Libri hálózattal kivételével minden nagyobb könyvtárútitóhelyen kapható, az ára 750 forint körül változó.

(BZ)